

TARBIYACHILARNING IJODINI NAMOYON ETISHDA AXBOROTLASHTIRISHNING O'RNI

M.E.Xallokova

FarDU katta o'qituvchisi,
Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

O.B.Saydaxmedova (Yo'Ichiboyeva)

FarDU talabasi

ARTICLE INFO

Qabul qilindi: 01-May 2023 yil

Ma'qullandi: 06-May 2023 yil

Nashr qilindi: 12-May 2023 yil

KEY WORDS

animatsion, AKT, texnik vositalar, maktabgacha ta'lim, kognitiv, axborot;

ABSTRACT

Bugungi kunda axborot kommunikatsiya texnologiyalari va innovatsiyalarsiz hech bir soha taraqqiyotini tasavvur qilib bolmaydi. Ayniqsa yosh avlodga ta'lim va tarbiya berishda zamonaviy axborot texnologiyari imkoniyatlaridan keng foydalanish, sohaga innovatsiyalarni joriy etish eng dolzarb vazifalardandir. Mazkur maqolada maktabgacha ta'lim tizimini zamonaviy talablarga asoslangan holda tashkil etish, bolalarni sog'lom va har tomonlama yetuk qilib voyaga yetkazishda ta'lim samaradorligini oshirishda axborot texnologiyalarining ahamiyati to'g'risida fikr yuritilgan, shuningdek zamonaviy axborotlashgan jamiyat maktabgacha ta'lim tashkiloti pedagoglari va tarbiyalanuvchilarning ota-onalari oldiga dolzarb vazifalarni qo'yganligi yoritilgan

Bugungi jadal rivojlanib borayotgan axborotlashtirish tizimi jamiyatimizning barcha sohalarida ta'lim sohasini ham qamrab olmoqda. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Axborot texnologiyalari va kommunikatsiyalari sohasini yanada yanada takaomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 2018-yil 19-fevraldagi PF-5349 - sonli hamda 2020 yil 5 oktyabrdagi PF-6079-son "Raqamli O'zbekiston — 2030" strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi Farmonlari shuningdek, "O'zbekiston Respublikasida Axborot texnologiyalari va kommunikatsiyalarini rivojlantirish vazirligi faoliyatini tashkil etish to'g'risida"gi 2018-yil 19-fevraldagi 3549-sonli Qaroriga muvofiq jamiyatimizning boshqa sohalarida bo'lganidek, maktabgacha ta'lim sohasida ham ta'lim jarayonlarida axborot texnologiyalari va kommunikatsiyalaridan keng foydalanish ta'lim sifatini ta'minlovchi vositalardan biriga aylanmoqda.

Zamonaviy tarbiyachi bolaga nafaqat asosiy bilimlarni beribgina qolmay, balki uni mustaqil ravishda o'zlashtirishga yo'naltirishi lozim. Buning uchun asosiy vosita sifatida dasturiy mahsulotlardan foydalanish davr talabi hisoblanadi. Bolalarda kognitiv qiziqishni rivojlantirish uchun tarbiyachi katta kuch sarf qilishi kerak. Uning oldida darsni qiziqarli va boy qilish vazifasi turadi, bu esa bolalarni faol o'rganishga undaydi. Ya'ni, tarbiyachi tomonidan mashg'ulot jarayonida taklif qilingan materiallar hayratlanarli, kutilmagan ma'lumotlar elementlari bo'lishi lozim, ular maktabgacha yoshdagi bolalarning o'quv

jarayoniga qiziqishini uyg'otadi va ijobiy hissiy muhitni yaratishga yordam beradi. Nafaqat o'quv jarayonini tashkil etishga, balki mustaqil o'yin faoliyatida ham dasturiy mahsulotlardan foydalanish bolalarning aqliy qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam beradi. Darhaqiqat, bir vaqtning o'zida animatsion, ovozli, harakatli elementlar orqali ta'limni tashkil etish, bolaning fikrlash doirasini uyg'otadi va olingan ma'lumotni uzoq vaqt xotirasida saqlanishiga xizmat qiladi.

Axborotlashtirish - zamonaviy ilmiy va texnologik inqilobning asosiy yo'nalishlaridan biri bo'lib, unga asoslangan jamiyat taraqqiyotining sanoat bosqichidan axborotga o'tish. Bu barcha ijtimoiy ahamiyatga ega faoliyat turlarida ishonchli, har tomonlama va o'z vaqtida olingan ma'lumotlardan foydalanish orqali jamiyat hayotini qayta qurish jarayonidir. Ammo shuni esda tutish kerakki, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari katta ijobiy potentsialga qaramay, tarbiyachining bola bilan jonli muloqotini o'rnini bosa olmaydi va o'zgartira olmaydi. Faqat aniq kompleks asosida rejalashtirish, AKTni joriy etish va rivojlantirish bo'yicha tizimli ishlarni amalga oshirish, kadrlar tayyorlash va o'quv jarayoniga bunday yangiliklarni tatbiq etishni doimiy monitorin qilish maktabgacha ta'lim tashkilotini zamonaviylashtirishga imkon beradi. Maktabgacha ta'limning o'quv jarayonida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish pedagogikadagi eng yangi va eng dolzarb muammolardan biridir. Zamonaviy maktabgacha ta'lim tizimi o'quv jarayoniga innovatsion texnologiyalarni doimiy ravishda joriy etishni talab qiladi. Kompyuter texnologiyalari uning samaradorligini sezilarli darajada oshiradigan yaxlit o'quv jarayonining ajralmas qismi bo'lishi kerak. Ta'lim jarayonining kadrlari va uslubiy ta'minoti bilan birgalikda, bu nafaqat zamonaviy maktab, balki maktabgacha ta'lim muassasasining huquqiy imkoniyatlarini baholashning hal qiluvchi ko'rsatkichidir.

Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining joriy etilishi ta'lim tizimiga ta'sir ko'rsatmoqda, bu esa mazmuni va o'qitish uslubida sezilarli o'zgarishlarga olib keldi. Zamonaviy tarbiyachi yangi pedagogik vositani topish muammosiga duch keladi. Shu sababli pedagogik faoliyatda bolalarning kompyuterlarga katta va jiddiy qiziqishini hisobga olgan holda, AKTni o'quv jarayoni motivatsiyasini rivojlantirish uchun kuchli vosita sifatida ishlatish mumkin bo'ladi.

Axborotlashtirish jarayonida maktabgacha ta'lim tashkilotidagi tayyorlov guruh xonalarini yetarlicha jihozlash, multimediya jihozlari uchun moslashtirish masalalarini hal etish, maktabgacha ta'lim tashkilotida faoliyat yuritayotgan pedagog xodimlarning AKT bo'yicha savodxonligini oshirish ustuvor vazifalardan biriga aylanmoqda. Maktabgacha ta'lim tizimida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish bir necha yo'nalishlarda oz ifodasini topadi:

- a) axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan bolalar bilan bo'lgan masofaviy ta'lim-tarbiya jarayonida foydalanish;
- b) axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan masofaviy ta'limda pedagoglarning ota-onalar bilan hamkorlik jarayonida foydalanish;
- c) axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan metodik ishlarni tashkil etishda, ta'lim sifatini oshirishda tarbiyachilar bilan ishlash jarayonida foydalanish.

Ta'limni axborotlashtirish tarbiyachilarning ijodini namoyon etish uchun keng maydon bo'lib, bolalar bilan o'zaro munosabatlarning yangi, noan'anaviy shakllari va usullarini izlashni rag'batlantiradi, shuningdek, bolalarning bilim olishga qiziqishini oshirishga yordam beradi, kognitiv faoliyatni faollashtiradi va bolani har tomonlama rivojlantiradi. Yangi axborot

texnologiyalariga ega bo'lish tarbiyachiga yangi ijtimoiy-iqtisodiy sharoitda o'zlarini qulay his qilishlariga yordam beradi. Bolaning ijodiy qobiliyatini tarbiyalash va rivojlantirish, shaxsini shakllantirish, maktabgacha yoshdagi bolalarning intellektual salohiyatini boyitish maqsadida guruhda kompyuter, multimedia va boshqa texnik vositalardan foydalanish tarbiyachining imkoniyatlarini kengaytirishga imkon beradi. Bolalar bunday guruhlarda ishlashni yaxshi ko'rishadi, topshiriqlarni bajarishda faol ishtirok etishadi, chunki texnik vositalar o'quv jarayoniga ovoz, harakat va animatsiyani kiritish imkonini beradi, bu esa bolalarning qiziqishi va e'tiborini oshiradi.

So'nggi yillarda nodavlat maktabgacha ta'limda sezilarli o'zgarishlar ro'y berdi. Nodavlat maktabgacha ta'lim tashkilotlar faoliyatida innivatsion yo'nalishlarni amalga oshirish, ta'lim va tarbiya sohasiga yangi yondashuvlar izlash tendentsiyasi mavjud. Maktab ta'limini kompyuterlashtirish juda uzoq tarixga ega, ammo bolalar bog'chasida kompyuterlarning tarqalishi endilikda paydo bo'lmoqda. Shu bilan birga, o'qituvchining (shu jumladan maktabgacha ta'lim tashkiloti tarbiyachisining) ishini axborot manbalaridan foydalanmasdan tasavvur etib bo'lmaydi. AKTdan foydalanish maktabgacha ta'lim tashkiloti o'quv jarayonini boyitish, sifat jihatdan yangilash va samaradorligini oshirishga imkon beradi. Ta'limning barcha sohalarida yangi usullar va axborot texnologiyalaridan foydalangan holda o'quv tizimini jadal va modernizatsiya qilish va ta'lim sifatini oshirish yo'llarini qidirish ishlari olib borilmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Sh.Shodmonova. Maktabgacha ta'lim pedagogikasi. Fan va texnologiya. -T.; 2008 y.
2. F.Qodirova, N. Qayumova Maktabgacha pedagogika. Darslik. Toshkent. Tafakkur nashriyoti. 2019
3. Karimova V.M. "Oila pedagogikasi". Darslik-T.: Fan va texnologiya, 2008-y
4. Shoumarov G.B. tahriri ostida. "Oila pedagogikasi". T.: Sharq. 2009-y.
5. Ergasheva D. et al. THE ROLE OF PRIMARY EDUCATION IN THE UPBRINGING OF THE MATURE GENERATION //Science and Innovation. – 2022. – T. 1. – №. 4. – C. 139-141.
6. Soliyev I. S., Ergasheva D. S. EASTERN THINKERS' VIEWS ON EVERYWHERE EDUCATION OF CHILDREN //Journal of Advanced Research and Stability. – 2022. – T. 6. – C. 309-315.
7. Ergasheva D. et al. THE ROLE OF PRIMARY EDUCATION IN THE UPBRINGING OF THE MATURE GENERATION //Science and Innovation. – 2022. – T. 1. – №. 4. – C. 139-141.
8. Soliyev I., Ergasheva D. OUR FAVORITE WAYS TO TEACH FAIRY TALES //International Bulletin of Applied Science and Technology. – 2023. – T. 3. – №. 3. – C. 338-342.